

Agnieszka Czarnecka

Badania wykorzystania elektronicznych źródeł informacji przez pracowników Centrum Biostruktury Akademii Medycznej w Warszawie

Forum Bibliotek Medycznych 1/1, 212-236

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

- dostosowanie Biblioteki do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- przebudowa Wypożyczalni Studenckiej (zwiększenie ilości stanowisk komputerowych do obsługi użytkowników, zainstalowanie terminali do przeglądania katalogów, kont),
- rezerwacja pozycji katalogowych poprzez stanowiska komputerowe użytkowników,
- powszechny dostęp do stacji roboczych, drukarek, czytników CD-ROM, kserokopiarek, skanerów.

Mgr Agnieszka Czarnecka
Warszawa – AM

BADANIE WYKORZYSTANIA ELEKTRONICZNYCH ŹRÓDEŁ INFORMACJI PRZEZ PRACOWNIKÓW CENTRUM BIOSTRUKTURY AKADEMII MEDYCZNEJ W WARSZAWIE

Streszczenie

W pracy zaprezentowano wyniki ankiety przeprowadzonej wśród 35 pracowników naukowych Centrum Biostruktury AM w Warszawie. Jej rezultaty miały na celu określenie stopnia świadomości istnienia oraz rzeczywistego wykorzystania baz danych i narzędzi internetowych dostępnych ankietowanym, a także ocenę nieodzownego w tym przypadku poziomu opanowania przez nich obsługi komputera na poziomie użytkownika.

Dla uzyskania jak najwyższej wiarygodności badania, anonimowa ankieta skierowana została do grupy posiadającej swobodny dostęp do komputera i Internetu oraz zróżnicowanej pod względem płci, wieku, stażu pracy i stopni naukowych. Wachlarz pytań rozciągał się od kwestii dotyczących podstawowych zagadnień z dziedziny znajomości obsługi komputera i oprogramowania użytkowego, poprzez pytania związane z bogatą ofertą wybranych zasobów internetowych (portale internetowe, wortale, wyszukiwarki globalne, wyszukiwarki naukowe, słowniki on-line, katalogi biblioteczne on-line, płatne i darmowe bazy bibliograficzne i pełnotekstowe), po pytania dotyczące opinii na temat podniesienia własnych kwalifikacji w omawianym zakresie.

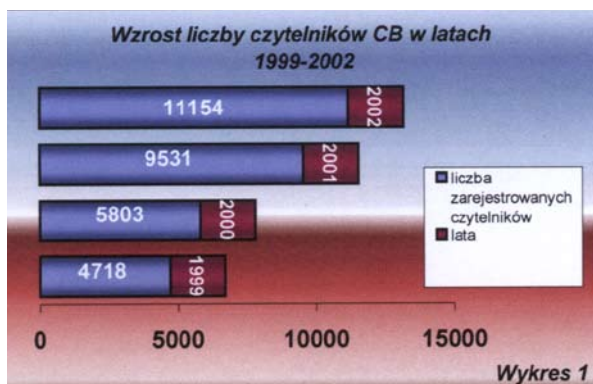
Zebrane w ten sposób dane potwierdziły przypuszczenia o niepełnym bądź znikomym wykorzystaniu przez większość ankietowanych możliwości jakie stwarzają elektroniczne narzędzia wyszukiwania informacji, dostępne ze stanowisk komputerowych Centrum. Otwarta forma pytań i możliwość umieszczania przez respondentów własnych uwag, pozwoliły na podjęcie próby sformułowania przyczyn takiej sytuacji, oraz opracowania nowych strategii praktycznych działań w zakresie marketingu informacji bibliotecznej, kierowanej do czytelników biblioteki Centrum Biostruktury.

Wprowadzenie

Podejmując temat zintegrowanych usług na rzecz czytelników, nie możemy zapominać, że efektywność tych działań zależy nie tylko od możliwości jakie stwarza

dla nich biblioteka, ale też od umiejętności czytelników w zakresie udostępnianej oferty.

Pracownicy Centrum Biostruktury od blisko 8 lat mogą korzystać z zasobów Internetu. Od 5 lat istnieje możliwość pracy z bazą Medline i bazą pełnotekstową CBC, od dwóch lat z bazami pełnotekstowymi ScienceDirect, a od półroka z bazą firmy A.B.E Marketing. Biblioteka CB obsługuje blisko 1000 użytkowników miesięcznie i w każdym roku obserwuje się wzrost tej liczby. Największy skok miał miejsce w latach 2000/2001 i był związany z pojawieniem się w bibliotece komputerowi możliwości korzystania z baz pełnotekstowych i Internetu (Wykr. 1). Większość pracowników naukowych ma dostęp do tych baz również ze swoich stanowisk

komputerowych. Pomimo tego, wiele osób zgłasza się często z pytaniami i prośbą o pomoc w zakresie omawianej w tej pracy tematyki. Przy jednoosobowej obsadzie w bibliotece i nieustannym wzroście liczby użytkowników, nieodzowna wydaje się potrzeba zwiększenia ich samodzielności w tych obszarach, gdzie jest to możliwe. Przeprowadzona ankieta miała pomóc w dokonaniu oceny tej samodzielności i w zależności od uzyskanych wyników, umożliwić dostosowanie strategii w zakresie rozpowszechniania informacji bibliotecznej, do potrzeb rzeczywistej sytuacji.

Metoda

Do przeprowadzenia badania wykorzystano anonimową ankietę (Załącznik 1) składającą się z 37 pytań, które można sklasyfikować w czterech głównych grupach:

- 1) wykorzystanie komputera i Internetu, znajomość programów użytkowych i urządzeń peryferyjnych,
- 2) wykorzystanie czasopism i książek w wersji on-line, wady i zalety tradycyjnego oraz elektronicznego dostępu do dokumentów,
- 3) wyszukiwanie przydatnych informacji na stronach WWW,
- 4) wykorzystanie baz pełnotekstowych i bibliograficznych.

Przeważająca część pytań miała charakter otwarty, tak, aby nie sugerować odpowiedzi i w ten sposób podnieść ich wiarygodność. Ze względu na chęć uzyskania jak najszerszej informacji, każde pytanie zaopatrzone było w możliwość dodania własnego komentarza. Pytania posiadały opcję związaną z częstotliwością lub stopniem znajomości określonego zagadnienia.

Ankietowani dobrani zostali tak, aby zróżnicowanie pod względem płci, wieku i stopni naukowych było równomierne. W badanej grupie kobiety stanowiły 54,28%, mężczyźni pozostałe 45,72%. Osoby w wieku do lat 40 to 40% całej grupy. Pod względem tytułów zawodowych i stopni naukowych badana grupa podzielona została na 3 kategorie:

- pracowników-absolwentów uczelni wyższych (magistry, lekarze medycyny) – 40%
- niesamodzielnych pracowników naukowych (doktorzy) – 31,43%
- samodzielnych pracowników naukowych (doktorzy habilitowani, profesorowie) – 28,58%

Wyniki ankiety

1. Wykorzystanie komputera i Internetu, znajomość programów użytkowych i urządzeń peryferyjnych

Komputer jest narzędziem codziennej pracy dla ponad połowy badanych osób. Największa grupa użytkowników korzysta z niego kilka godzin dziennie. Są też osoby, które spędzają w ten sposób kilkanaście godzin w ciągu dnia, ale w całej grupie to zaledwie 5,71%. Te dobre wyniki nie dotyczą 8,57% ankietowanych pracujących przy komputerze tylko kilka razy w miesiącu (Wykr. 2).

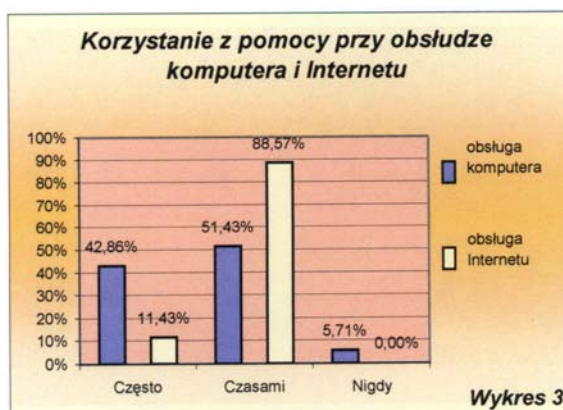

Wykres 2

Niestety zaledwie 5,71% pytaných może obejść się bez pomocy w pracy z komputerem, a 42,86% potrzebuje jej często. Sytuację tę w dużej mierze tłumaczą wyniki pytania o sposób nabycia umiejętności obsługi komputera i poruszania się w sieci Internet. Aż 57,14% badanych posiadała tę sztukę samodzielnie, 40% z pomocą

znajomych i zaledwie 2,86% przy wsparciu informatyka. Żadna z ankietowanych osób nie wymienia tu kursów komputerowych.

Większą niezależność badani wykazują w poruszaniu się po Internecie. Wprawdzie odsetek osób, które są w pełni samodzielne wynosi 0%, jednak często z pomocy w tym zakresie korzysta zaledwie 11,43% (Wykr. 3).

Jeśli chodzi o znajomość programów użytkowych ankietowani mieli za zdanie wymienić je w kilku kategoriach:

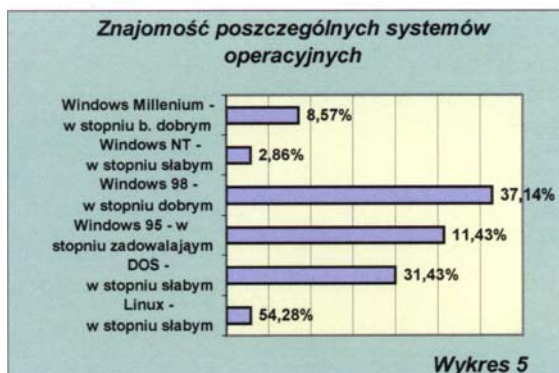
- systemy operacyjne
- programy biurowe
- programy graficzne
- programy do obsługi Internetu i poczty elektronicznej

Osoby, które nie deklarują znajomości programów we wszystkich omawianych grupach, stanowią największy procent badanych. Pozostali ankietowani często przyporządkowują programy do niewłaściwych dla nich grup, bądź wymieniają je błędnie przy innych pytaniach. Wielu respondentów jako przyczynę słabej orientacji w omawianym zakresie, podaje brak szkoleń z informatyki medycznej i użytkowej. Stąd tak duży odsetek chętnych do wzięcia w nich udziału (Wykr. 21).

Poniższe wykresy kołowe przedstawiają ogólną znajomość programów w danej kategorii, a wykresy słupkowe znajomość poszczególnych programów wraz ze średnim stopniem opanowania umiejętności ich obsługi.

W grupie systemów operacyjnych żadną ich znajomość zgłasza aż 42,86% badanych (Wykr. 4). Z wymienianych programów w stopniu bardzo dobrym znany jest Windows Millenium, niestety tylko wśród 8,57% ankietowanych. Być może nowe wersje programów, ze wszystkimi oferowanymi przez producenta udogodnieniami, są dla pytaných bardziej przyjazne w obsłudze. Tak małe wykorzystanie programu Windows Millenium może wiązać się z faktem, że jest on jeszcze stosunkowo nowy. Pod względem znajomości obsługi na drugim miejscu znalazł się program Windows

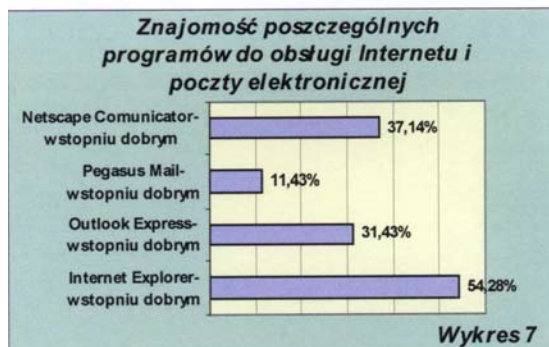
98 z oceną dobrą, na trzecim Windows 95, którego średni stopień znajomości jest zadowalający (Wykr. 5).

Zaraz po grupie systemów operacyjnych najslabiej przedstawia się wykorzystanie narzędzi do obsługi Internetu i poczty elektronicznej. Aż 40 % ankietowanych nie potrafi ich wymienić w ogóle (Wykr. 6). Fakt ten w zestawieniu z odnotowaną wcześniej

dużą samodzielnością w obsłudze Internetu skłania do wniosku, że prawdopodobnie respondenci używają tylko kilku podstawowych funkcji omawianych w tej grupie programów i na tym poziomie oceniają swoją samodzielność bardzo wysoko. Często podkreślano również, że przy poruszaniu się po Internecie, bardziej niż w przypadku programów komputerowych, z powodzeniem można intuicyjnie sięgać po wiele dostępnych narzędzi. Najwięcej osób do obsługi Internetu wykorzystuje program Internet Explorer, a do obsługi poczty elektronicznej Outlook Express, których średnia ocena znajomości została ustalona na poziomie dobrym (Wykr. 7).

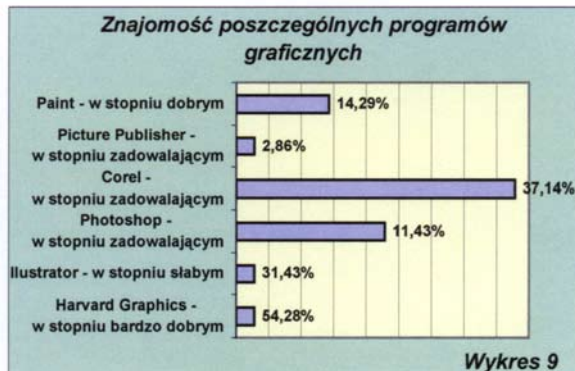
Na trzecim miejscu pod względem najsłabszej orientacji wśród programów z danej grupy, znalazły się programy graficzne. 34,28 % ankietowanych nie zna ich w ogóle (Wykr. 8).

Najczęściej wymieniane to Corel i Photoshop. Niestety wypadkowa znajomości ich obsługi jest tylko zadowalająca (Wykr. 9) co zdają się potwierdzać liczne deklaracje wzięcia udziału w szkoleniach z zakresu grafiki komputerowej (Wykr. 21).

Dość dobrze wyglądają natomiast wyniki pytania o umiejętność wykorzystania materiału zdjęciowego. 62% pytanym potrafi znalezione zdjęcie zapisać na dysku,

57,14% przenieść z dysku do wybranego dokumentu i 42,86% dokonać jego obróbki w programie graficznym. Z powyższych danych wynika jednak, że zakres tej obróbki jest dość ograniczony.

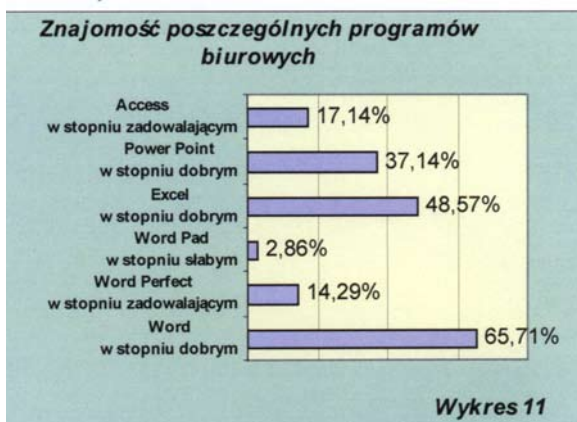

Najlepsze wyniki uzyskano dla odpowiedzi w obszarze programów biurowych. W porównaniu z poprzednimi grupami, tylko u 28,57% ankietowanych odnotowano zerową ich znajomość, a dobrą aż u 34,28% (Wykr. 10). Najczęściej pytani

wykorzystują programy: Word, Excel i PowerPoint, których średnia umiejętność obsługi jest dobra (Wykr. 11). Fakt, iż najwyższy wynik w zakresie opanowania obsługi poszczególnych programów, zarówno wśród programów biurowych jak i wśród programów w pozostałych grupach, osiągnął Word, skłania do refleksji, że z największym powodzeniem sam komputer wykorzystywany jest w celu edytowania dokumentów.

Znajomość urządzeń peryferyjnych w badanej grupie zadeklarowało zaledwie 37,14% respondentów. Najliczniejsza grupa potrafi w stopniu dobrym posłużyć się drukarką i skanerem (Wykr. 12). Jeśli chodzi o wykorzystanie zewnętrznych

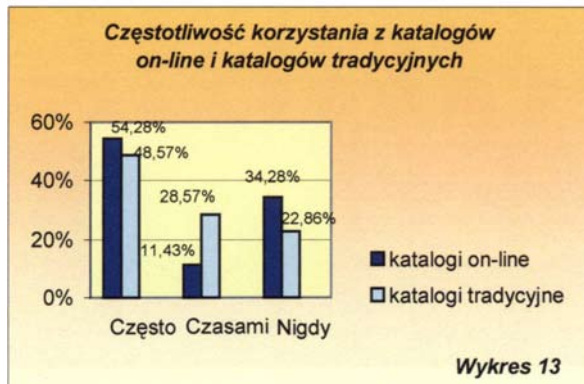

nośników informacji badani najczęściej używają dyskietek – 57,14%. Wykorzystanie CD-ROM-ów zgłosiło 42,86%. Jednak, na 71% osób posiadających nagrywarkę, jej obsługę w stopniu zadowalającym opanowało jedynie 8,57%, co nasuwa wniosek, że większość osób nie potrafi samodzielnie zapisać dokumentu na płytach CD-ROM, a korzystanie z nich ogranicza się do odtwarzania zapisanych już nośników. Powodem tej niezadowalającej sytuacji, poza brakiem szkoleń, jest również niewystarczająca opieka informatyczna w Centrum Biostruktury. Indywidualne konsultacje w omawianym zakresie, które mogłyby być częściowym rozwiązaniem problemu, nie są możliwe do przeprowadzenia, ponieważ do obsługi blisko 100 stanowisk komputerowych wyznaczona jest tylko jedna osoba.

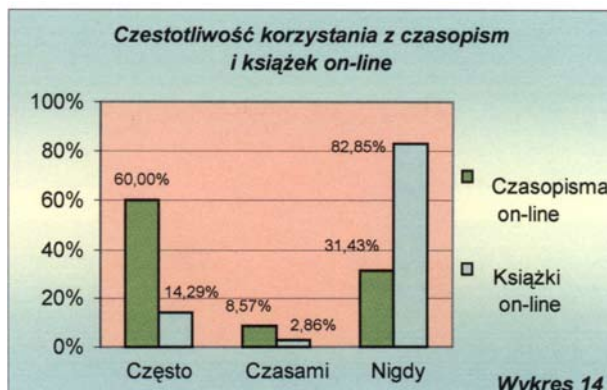
2. Wykorzystanie czasopism i książek elektronicznych, katalogi on-line, wady oraz zalety tradycyjnego i elektronicznego dostępu do dokumentów

Badani czytelnicy, którzy potrafią posłużyć się katalogiem elektronicznym, stanowią 54,28% całej grupy, co daje wynik o 6% lepszy niż w przypadku korzystania

z katalogów tradycyjnych. Jednak z punktu widzenia konieczności opracowania nowej strategii w zakresie rozpowszechniania informacji bibliotecznej, istotny jest też fakt, iż 34,28% badanych nie posługiwało się nim jeszcze nigdy. Dość dużą grupę stanowią też osoby, które w ogóle nie korzystają z tej drogi zdobywania informacji (Wykr. 13). Wśród uwag zamieszczanych przez respondentów często powtarzało się stwierdzenie, że z powodu braku czasu, obowiązek wyszukiwania literatury cedują na bibliotekarza lub współpracowników.

Cieszy fakt, że 60% ankietowanych korzysta z czasopism w wersji on-line. Jednak podobnie jak w przypadku posługiwania się katalogiem elektronicznym, duża jest też grupa, która nigdy nie miała z nimi styczności. 68,57% osób używa elektronicznych wersji czasopism do znajdowania wskazówek dla autorów, co stanowi wynik o blisko 6% lepszy od wyszukiwania w czasopismach tradycyjnych. Niewielkie jest natomiast wykorzystanie książek on-line. Tej formie lektury oddaje się tylko 14,29% badanych (Wykr. 14).

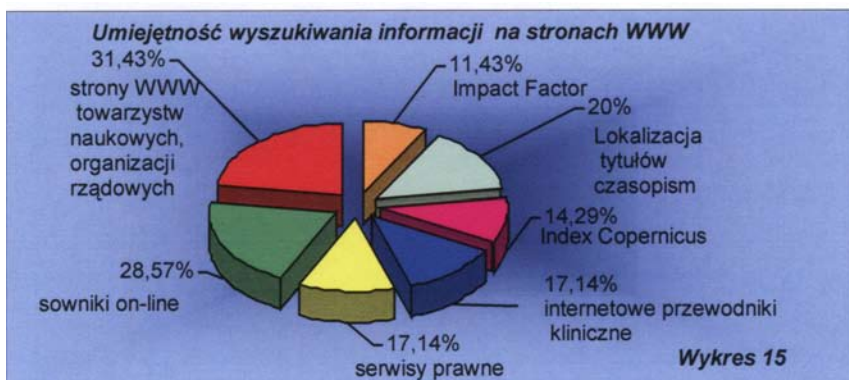

Ankietowani często narzekają na zbyt ubogą ofertę interesujących tytułów wydawnictw zwartych dostępnych w Internecie. Poza tym rzadkie ich używanie

wiąże się z zarzutami, jakie stawiane są przez badanych wszystkim dokumentom elektronicznym. Najczęściej wymieniane to: męczenie się wzroku, możliwość przeoczenia informacji ukrytych w zbyt bogatych pod względem grafiki i zbyt trudnych pod względem budowy stronach, brak możliwości pracy z tekstem w sposób tradycyjny – np. podkreślenia, zapisywania notatek na marginesach, brak możliwości zabrania ze sobą dokumentu w podróż, trudny sposób wyszukiwania odpowiedniego artykułu, czy rozdziału, uzależnienie szybkości i możliwości dostępu do dokumentu od szybkości i sprawności komputera oraz łącza internetowego. Powtarzające się prawie we wszystkich ankietach aspekty, skłaniające czytelników do pracy z dokumentami w wersjach on-line to: aktualność, szybkość i wygoda dostępu do poszukiwanych materiałów.

3. Wyszukiwanie informacji na stronach WWW

Dość dobrze wygląda sytuacja jeśli chodzi o znajomość wyszukiwarek internetowych. Deklaruje ją aż 71,43% osób. Najczęściej wymieniane to: Google, Yahoo, AltaVista, Excite, HotBot i te które znajdują się na stronach Wirtualnej Polski, Onetu i Interii. Mimo to, zaledwie 20% ankietowanych umie samodzielnie lokalizować tytuły czasopism w bibliotekach poprzez Internet (Wykr. 15). Grupa ta wymienia jako źródło informacji Centralny Katalog Czasopism Zagranicznych dostępny na stronach Głównej

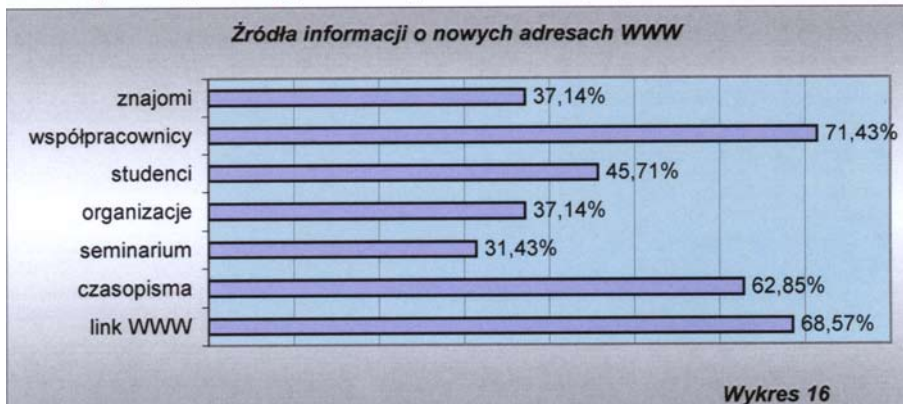

Biblioteki Lekarskiej i Biblioteki Narodowej. Równie niewiele osób w badanej grupie wie, gdzie w Internecie można znaleźć informacje na temat wskaźnika Impact Factor, lub punktacji dla czasopism znajdujących się na liście Index Copernicus. Podobnie wygląda sytuacja z wiedzą o internetowych źródłach informacji prawnej dla medyków i internetowych przewodnikach klinicznych dla lekarzy. Szczególnie niekorzystnie wypadła ta ocena dla lekarzy klinicystów, ponieważ posługuje się nimi w tej grupie zaledwie 20%. Najlepiej respondenci orientują się w wyszukiwaniu stron WWW towarzystw naukowych i organizacji rządowych, wśród których często wymieniana jest strona KBN. Jednak tylko 14,29% zna ją na tyle dobrze, żeby wiedzieć, iż znajduje się tu serwis Index Copernicus.

Wydawać by się mogło, że przyczyną braku wiedzy w tym zakresie może być brak szkoleń. Jednak tylko w ciągu ostatniego roku odbyły się w Bibliotece Głównej kursy poświęcone prawu medycznemu i promocji usług lekarskich w sieci Internet, osobne szkolenie na temat praktycznego wykorzystania Internetu przez lekarzy, czy szkolenie z zakresu stron WWW poświęconych onkologii. Niestety zaledwie kilku ankietowanych wzięło w nich udział. Osoby te zwróciły uwagę na fakt, że informacja o szkoleniach jest zbyt słabo rozpowszechniana. Postulowały również powtarzanie tych samych szkoleń w różnych terminach i uwzględnienie w ich przygotowaniu zróżnicowania uczestników pod kątem poziomu znajomości obsługi komputera, i Internetu. Wielu ankietowanych wymienia też jako przyczynę słabej znajomości przydatnych adresów WWW, brak czasu na ich wyszukiwanie.

Znajomość wyszukiwarek naukowych zgłosiło 45,71% badanych. Jednak pod tą nazwą rozumieli oni wyszukiwarki w bazach pełnotekstowych i bibliograficznych, podając najczęściej jako przykład bazy: Medline, PubMed, ScienceDirect. Żadna osoba nie wymieniła wyszukiwarek wyspecjalizowanych takich jak np. Search4Science, Scircus czy First Search, przeszukujących naukowe zasoby sieciowe.

Istotne z punktu widzenia jak najwyższej efektywności docierania z informacją biblioteczną do czytelników, było ustalenie źródeł informacji o nowych adresach internetowych (Wykr. 16). Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że są nimi

najczęściej: współpracownicy, link WWW, czasopisma i aż w 45,71% studenci. Jeśli chodzi o częstotliwość wykorzystania poszczególnych narzędzi internetowych, najintensywniej używane są: poczta elektroniczna, wyszukiwarki naukowe (w rozumieniu ankietowanych bazy bibliograficzne i pełnotekstowe) i portale internetowe. (Wykr. 17)

Te ostatnie znane są wśród 60% respondentów. Najczęściej odwiedzane są portale polskie: Gazeta, Wirtualna Polska, Onet, Interia. Wortale medyczne, gdzie mogłaby znaleźć się większość potrzebnych pracownikom informacji, znane są tylko wśród

22,86% ankietowanych, którzy najczęściej wymieniali portale: Esculap i Clinika. Niestety wiele osób myli jeszcze pojęcie portalu z pojęciem strony WWW. Jednak dzięki temu uzyskano informację, że wymieniana jako portal strona domowa CB, jest znana wśród 67% ankietowanych.

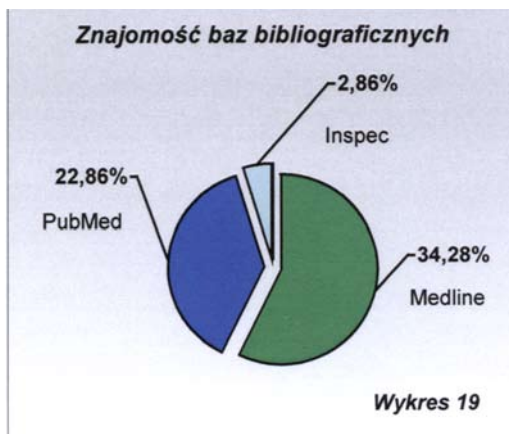
4. Bazy pełnotekstowe i bibliograficzne

Dość dobrze wypadła ocena odpowiedzi na pytania z obszaru baz pełnotekstowych. Z tych dostępnych od co najmniej dwóch lat korzysta ponad połowa ankietowanych. Najlepszy wynik osiągnęła baza CBC – 75%, prawdopodobnie dlatego, że towarzyszy ankietowanym już blisko 5 lat. W porównaniu z tym wynikiem, pozytywny jest fakt, iż baza ABE dostępna zaledwie od kilku miesięcy, jest już wykorzystywana przez 43,75% ankietowanych. Może to oznaczać, że respondenci z coraz większą swobodą korzystają z tej nietradycyjnej oferty bibliotecznej, lub jest to spowodowane dużą atrakcyjnością dostępnych w bazie ABE tytułów (Wykr. 18).

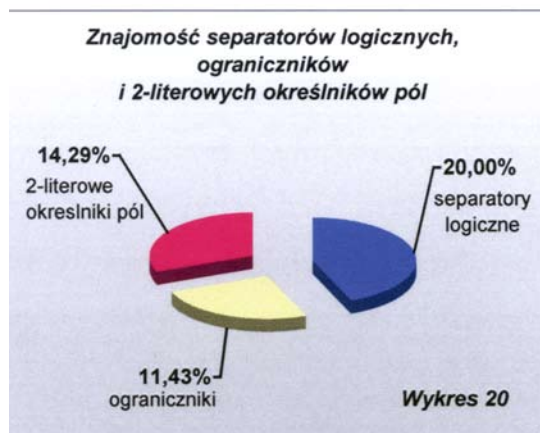
Ankietowani wymienili wszystkie dostępne ze stanowisk komputerowych CB bazy pełnotekstowe. Wraz z ich pojawianiem się pracownicy byli informowani przez e-mail o możliwości dostępu do nich i oferowanych w ich ramach tytułach czasopism. Tak więc wyniki ankiety potwierdzają skuteczność tej drogi rozpowszechniania informacji bibliotecznej. Jeszcze wyraźniej widać to na przykładzie wyników pytania o znajomość baz bibliograficznych, o których nigdy nie informowano pytanym drogą poczty elektronicznej. Korzysta z nich zaledwie 35% respondentów, co w porównaniu do baz pełnotekstowych stanowi wynik o 16,34% gorszy. Nikt nie wymienia Polskiej Bibliografii Lekarskiej. Nie są też znane inne bazy bibliograficzne dostępne tylko w Bibliotece Głównej, jak na przykład EMBASE czy baza zawierająca bibliografie publikacji pracowników Akademii Medycznej.

Z zebranych informacji wynika, że najczęściej ankietowani wykorzystują bazy Medline i PubMed (Wykr. 19). Biorąc pod uwagę dużą znajomość strony domowej

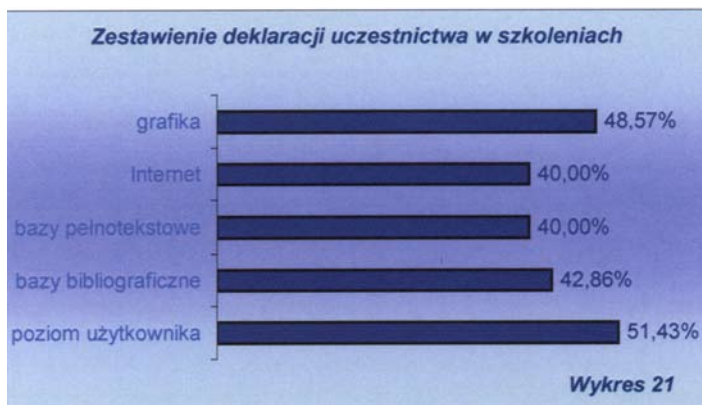

Centrum Biostruktury wśród badanych, do tak wysokiego wyniku mogło się przyczynić umieszczenie tu linków do obu baz. W dużej popularności samej bazy Medline ważną rolę odegrały zapewne szkolenia z jej obsługi, organizowane m. in. w ramach programu „Internet dla Lekarzy”. Niestety większość użytkowników korzysta z baz bibliograficznych „po omacku”, czego dowodzi niska znajomość separatorów logicznych, ograniczników czy 2-literowych określników pól (Wykr. 20). Według wielu ankietowanych, intuicyjna metoda wykorzystywania baz bibliograficznych jest wystarczająca, mimo tego 42,86% pytanym deklaruje chęć wzięcia udziału w szkoleniach ze znajomości obsługi baz bibliograficznych (Wykr. 21). Wyszukiwarkami na stronach czasopism on-line posługuje się 45,71% badanych, 40% zna wyszukiwarki wspólne dla wszystkich czasopism w bazach pełnotekstowych, a z dostępnych tam archiwów korzysta 42,86% respondentów. Niestety, tylko 25,71% wie na czym polegają różnice między formatem PDF a HTML. Jest to bardzo istotna

informacja ze względu na fakt, że brak wiedzy na temat możliwości zamiennego stosowania obu formatów, jest często powodem krytycznej oceny korzystania z baz

pełnotekstowych. Na przykład ankietowani, którzy posługują się tylko formatem HTML, często narzekają na zbyt dużą, w porównaniu do wersji drukowanej, objętość tekstów w wersji on-line. Przy założeniu, że wspomniana grupa nie tylko nie wie na

czym polegają różnice między tymi dwoma formatami, ale też nie ma świadomości, że do odczytania dokumentów w formacie PDF niezbędne jest zainstalowanie odpowiedniego programu, można przypuszczać, że próba otworzenia takiego pliku, niejednokrotnie kończy się przeświadczeniem o braku możliwości dostępu do wybranego tekstu.

Podsumowanie

Powyższa analiza wyraźnie wykazuje duże zróżnicowanie w umiejętnościach i popularności wykorzystywanych narzędzi elektronicznych. Można jednak wyróżnić kilka obszarów, wyraźnie słabszych. Są to:

Obszar informatyki użytkowej i umiejętności obsługi urządzeń peryferyjnych

Przyczyny złej sytuacji:

- brak szkoleń
- zdobywanie umiejętności obsługi komputera we własnym zakresie
- problemy z serwisem informatycznym

Obszar wyszukiwania specjalistycznych informacji na stronach WWW

Przyczyny złej sytuacji:

- brak informacji o adresach przydatnych stron WWW
- brak czasu na swobodne poszukiwanie ciekawych miejsc w Internecie
- brak dostatecznego rozpowszechnienia informacji o organizowanych szkoleniach
- brak zróżnicowania poziomu szkoleń pod kątem posiadanej umiejętności obsługi komputera i Internetu wśród ich uczestników
- cedowanie obowiązków wyszukiwania tych informacji na bibliotekę

Obszar baz bibliograficznych

Przyczyny złej sytuacji:

- brak informacji o możliwości dotarcia do innych baz poza Medlinem i PubMedem
- brak uczestnictwa w szkoleniach lub częściowe wykorzystanie przekazywanych w ich trakcie informacji
- niepełne wykorzystywanie narzędzi oferowanych przez bazy bibliograficzne, wynikające z przeświadczenia o dużej skuteczności wyszukiwania intuicyjnego

Obszar książek on-line

Przyczyny złej sytuacji:

- brak znajomości interesującej oferty internetowej w zakresie wydawnictw zwartych
- zniechęcenie spowodowane brakiem umiejętności poruszania się po bazach pełnotekstowych
- zniechęcenie spowodowane zarzutami dotyczącymi wad dostępu on-line do dokumentów

Do tej pory istotne informacje biblioteczne przekazywane były głównie w trakcie pracy indywidualnej z czytelnikiem i sporadycznie rozsyłane e-mailem. W świetle zebranych materiałów metody te wydają się niewystarczające. Dlatego, zarówno, aby radykalnie poprawić sytuację w wymienionych wyżej obszarach, zaktywizować grupy, które są zupełnie bierne wobec korzystania z narzędzi elektronicznych, jak

też podnieść poziom umiejętności wśród grupy, która już je wykorzystuje, biblioteka zamierza podjąć następujące działania:

W związku z dużą znajomością strony domowej Centrum Biostruktury, posadović na serwerze CB **stronę WWW** biblioteki i stworzyć w jednym miejscu platformę informacyjną, skupiającą w sobie wszystkie przydatne dla pracowników, a rozproszone w Internecie informacje.

W związku z dużym wykorzystaniem **poczty elektronicznej**, kontynuowanie rozpowszechniania tą drogą informacji bibliotecznej – m. in. powiadamianie czytelników o nowościach na stronie WWW biblioteki i o odbywających się w Bibliotece Głównej szkoleniach. W przypadku baz pełnotekstowych i bibliograficznych, załączenie dokładnego ich opisu i informacji o oferowanych tam możliwościach wyszukiwania.

W celu utrwalenia wiadomości przekazywanych w trakcie indywidualnej pracy z czytelnikiem, **przygotowanie drukowanych materiałów** informacyjnych.

W związku z dużym zainteresowaniem szkoleniami we wszystkich przedstawionych na wykresie 21 obszarach, przygotowanie we własnym zakresie **szkoleń z zakresu baz bibliograficznych, pełnotekstowych i ciekawych miejsc w Internecie**; szukanie sponsoringu dla cyklu wykładów i ćwiczeń z zakresu **grafiki komputerowej i informatyki użytkowej**.

Ze względu na duży przepływ wiadomości na drodze student – pracownik naukowy, zasugerowanie wdrożenia do tradycyjnych **szkoleń bibliotecznych skierowanych do studentów**, elementów wyszukiwania wybranych informacji na stronach WWW i w bazach danych.

ZALĄCZNIK I

Szanowny Państwo!

Upraszam prosić o wypełnienie poniższej ankiety. Opracowanie zebranych w ten sposób informacji ma na celu sformułowanie wniosków dotyczących stopnia wykorzystania elektronicznych źródeł informacji przez pracowników Centrum Biostruktury. W zależności od wyników, badanie to może stanowić podstawę do ubiegania się przede mną o przeprowadzenie dla zainteresowanych osób specjalistycznych szkoleń w wyżej wymienionym zakresie.

Przed wypełnieniem ankiety proszę o jej uważne przeczytanie. Odpowiadając na kolejne pytania, należy zaznaczyć puste pole przy wybranej odpowiedzi lub wpisać treść odpowiedzi we właściwym miejscu. Bardzo cenne będą dla mnie uwagi, które mogą Państwo zamieścić przy każdym pytaniu i na końcu kwestionariusza.

Badanie jest anonimowe, w związku z tym nie należy podpisywać się imieniem i nazwiskiem.

Serdecznie dziękuję za uważne i szczerze wypełnienie poniższej ankiety
mgr Agnieszka Czarnecka Biblioteka Centrum Biostruktury

DANE OSOBOWE

Płeć:	Wiek:	Tytuł:
☐ Kobieta	☐ Do 30 lat	☐ Lekarz medycyny
☐ Mężczyzna	☐ Od 31 do 40 lat	☐ Magister
	☐ Od 41 do 50 lat	☐ Doktor
	☐ Od 51 do 60 lat	☐ Doktor habilitowany
	☐ Powyżej 60 lat	☐ Profesor

PYTANIA

1/ Jak często korzysta Pan(i) z komputera?

- Kilkanaście godzin dziennie
 Kilka godzin dziennie
 Kilka razy w tygodniu
 Kilka razy w miesiącu
 Rzadziej niż kilka razy w miesiącu

Inne uwagi:

2/ Czy często korzysta Pan(i) z pomocy innych w:

A/ Obsłudze programów komputerowych

- Często
 Czasami
 Nigdy

Inne uwagi:

B/ Poruszaniu się po Internecie

- Często
 Czasami
 Nigdy

Inne uwagi:

3/ W jaki sposób nabył(a) Pan(i) umiejętność obsługi komputera i poruszania się po Internecie?

- Kursy
 Pomoc znajomych
 Pomoc informatyka
 Samodzielnie

Inne uwagi:

4/ Czy zna Pan(i) programy w wymienionych poniżej kategoriach? Jeśli odpowiedź jest twierdząca, proszę je wymienić i ocenić stopień ich znajomości.

Systemy operacyjne

						☐ TAK	☐ NIE
	slaba	zadowalajaca	dobra	bardzo dobra	perfekcyjna		
	☐	☐	☐	☐	☐		
	☐	☐	☐	☐	☐		
	☐	☐	☐	☐	☐		

Programy biurowe

						☐ TAK	☐ NIE
	slaba	zadowalajaca	dobra	bardzo dobra	perfekcyjna		
	☐	☐	☐	☐	☐		
	☐	☐	☐	☐	☐		
	☐	☐	☐	☐	☐		

Programy graficzne

						☐ TAK	☐ NIE
	slaba	zadowalajaca	dobra	bardzo dobra	perfekcyjna		
	☐	☐	☐	☐	☐		
	☐	☐	☐	☐	☐		
	☐	☐	☐	☐	☐		

Internet i poczta elektroniczna

						☐ TAK	☐ NIE
	slaba	zadowalajaca	dobra	bardzo dobra	perfekcyjna		
	☐	☐	☐	☐	☐		
	☐	☐	☐	☐	☐		
	☐	☐	☐	☐	☐		

Uwagi.....

5/ Czy korzysta Pan(i) z urządzeń peryferyjnych? Jeśli tak, proszę je wymienić i ocenić stopień ich znajomości?

Urządzenia peryferyjne

	☐ TAK					☐ NIE				
	slabo	zadowalajaca	dobrze	bardzo dobra	perfekcyjna					
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Uwagi.....

6/ Czy zna Pan(i) podstawowe parametry swojego komputera? Jeśli odpowiedź jest twierdząca, proszę je wymienić.

☐ TAK	☐ NIE
Procesor:	
Płyta główna:	
Pamięć operacyjna:	
HDD:	
Karta grafiki:	
Stacja dysków:	
CD-ROM/ Nagrywarka:	
Uwagi:	

7/ Gdzie korzysta Pan(i) z komputera i Internetu? Przy odpowiedniej lokalizacji, proszę zaznaczyć częstotliwość.

	☐ Często	☐ Czasami	☐ Nigdy
W domu	☐	☐	☐
W pracy	☐	☐	☐
W kawiarni internetowej	☐	☐	☐
Inne:	☐	☐	☐

Uwagi.....

8/ Czy korzysta Pan(i) z katalogów bibliotecznych tradycyjnych i dostępnych on-line? Przy wybranym rodzaju katalogu proszę zaznaczyć częstotliwość.

Katalogi tradycyjne	☐ Często	☐ Czasami	☐ Nigdy
Katalogi on-line	☐ Często	☐ Czasami	☐ Nigdy

Uwagi:

9/ Czy korzysta Pan(i) z czasopism w wersji elektronicznej? Jeśli tak, proszę zaznaczyć właściwą częstotliwość i wymienić trzy tytuły.

Czasopisma w wersji on-line	☐ Często	☐ Czasami	☐ Nigdy
Tytuły czasopism w wersji on-line:			
1/			
2/			
3/			

Uwagi:

10/ Czy korzysta Pan(i) z książek w wersji elektronicznej? Jeśli tak, proszę zaznaczyć właściwą częstotliwość i wymienić trzy tytuły.

Książki w wersji on-line	☐ Często	☐ Czasami	☐ Nigdy
Tytuły książek w wersji on-line:			
1/			
2/			
3/			

Uwagi:

11/ Jak często korzysta Pan(i) z dokumentów zapisanych na CD-ROM-ie i dyskiecie ?

CD-ROM	☐ Często	☐ Czasami	☐ Nigdy
Dyskiecia	☐ Często	☐ Czasami	☐ Nigdy

Uwagi:

**12/ Jakże dostrzega Pan(i) wady i zalety dostępu do dokumentów on-line?
Proszę je wymienić.**

Wady :

Zalety:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Uwagi:

13/ Gdzie szuka Pan(i) wskazówek dla autorów tekstów do publikacji?

- W tradycyjnych wersjach czasopism
- W czasopiśmie on-line
- Proszę redagować o przesłanie informacji:
 - E-mail'em
 - Pocztą tradycyjną
 - Proszę kogoś o pomoc

Uwagi:

14/ Czy wie Pan(i) gdzie można znaleźć w Internecie informacje na temat lokalizacji poszczególnych tytułów czasopism w bibliotekach Polski? Jeśli odpowiedź jest twierdząca, proszę wymienić te strony WWW.

TAK NIE

.....
.....

Uwagi:

15/ Czy wie Pan(i), gdzie można znaleźć w Internecie informacje na temat wskaźnika Impact Factor? Jeśli odpowiedź jest twierdząca, proszę wymienić te strony WWW.

TAK NIE

.....
.....

Uwagi:

16/ Czy wie Pan(i), gdzie można znaleźć w Internecie informacje na temat punktacji dla czasopism znajdujących się na liście Index Copernicus?

TAK NIE

.....
.....

Uwagi:

17/ Czy zna Pan(i) strony WWW towarzystw naukowych w Polsce i za granicą oraz organizacji rządowych do spraw polityki naukowej i naukowo-technicznej w Polsce? Jeśli odpowiedź jest twierdząca, proszę wymienić te strony.

TAK NIE

.....
.....

Uwagi:

18/ Czy zna Pan(i) internetowe przewodniki kliniczne dla lekarzy? Jeśli odpowiedź jest twierdząca, proszę wymienić ich adresy WWW.

TAK NIE

.....
.....

Uwagi:

19/ Czy otrzymuje Pan(i) elektroniczne biuletyny informacyjne? Jeśli odpowiedź jest twierdząca, proszę podać ich nazwy.

TAK NIE

.....
.....

Uwagi:

20/ Czy wie Pan(i) gdzie można znaleźć w Internecie źródła informacji prawnej dla lekarzy? Jeśli odpowiedź jest twierdząca, proszę je wymienić.

TAK NIE

.....
.....

Uwagi:

21/ Czy wie Pan(i) gdzie można znaleźć w Internecie słowniki w wersji elektronicznej? Jeśli tak, proszę podać strony WWW, gdzie można je znaleźć.

TAK NIE

.....
.....

Uwagi:

22/ Jak często wykorzystuje Pan(i) do pracy wymienione poniżej narzędzia?

Pakiet biurowy MS Office	☐ Często	☐ Czasami	☐ Nigdy
Poczta elektroniczna	☐ Często	☐ Czasami	☐ Nigdy
Portale internetowe	☐ Często	☐ Czasami	☐ Nigdy
Specjalistyczne portale internetowe	☐ Często	☐ Czasami	☐ Nigdy
Wyszukiwarki bankowe	☐ Często	☐ Czasami	☐ Nigdy
Wyszukiwarki internetowe	☐ Często	☐ Czasami	☐ Nigdy
Grupy dyskusyjne	☐ Często	☐ Czasami	☐ Nigdy
Bazy pełnotekstowe	☐ Często	☐ Czasami	☐ Nigdy
Bazy bibliograficzne	☐ Często	☐ Czasami	☐ Nigdy

Uwagi:

23/ Czy łączy się Pan(i) z portalami Internetowymi? Jeśli odpowiedź jest twierdząca, proszę wymienić je kolejno, zaczynając od odwiedzanych najczęściej.

TAK

NIE

1..... 4.....

2..... 5.....

3..... 6.....

Uwagi.....

24/ Czy zna Pan(i) specjalistyczne portale medyczne? Jeśli odpowiedź jest twierdząca, proszę wymienić je kolejno, zaczynając od odwiedzanych najczęściej.

TAK

NIE

1..... 4.....

2..... 5.....

3..... 6.....

Uwagi.....

25/ Czy korzysta Pan(i) z wyszukiwarek Internetowych? Jeśli odpowiedź jest twierdząca, proszę wymienić je kolejno, zaczynając od wykorzystywanych najczęściej.

TAK

NIE

1..... 4.....

2..... 5.....

3..... 6.....

Uwagi.....

26/ Czy korzysta Pan(i) z wyszukiwarek naukowych? Jeśli odpowiedź jest twierdząca, proszę wymienić je kolejno, zaczynając od odwiedzanych najczęściej.

TAK

NIE

1..... 4.....

2..... 5.....

3..... 6.....

Uwagi.....

27/ Czy korzysta Pan(i) z baz pełnotekstowych? Jeśli odpowiedź jest twierdząca, proszę wymienić je kolejno, zaczynając od odwiedzanych najczęściej.

TAK

NIE

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

Uwagi.....

28/ Czy korzysta Pan(i) z wyszukiwarek dostępnych na stronach czasopism on-line?

TAK NIE

Uwagi.....

29/ Czy korzysta Pan(i) z wyszukiwarek wspólnych dla wszystkich czasopism w bazach pełnotekstowych?

TAK NIE

Uwagi.....

30/ Czy wie Pan(i) na czym polegają różnice między tekstem artykułu on-line w formacie HTML a PDF? Jeśli odpowiedź jest twierdząca, proszę podać trzy różnice.

TAK NIE

Format HTML	Format PDF

Uwagi.....

31/ Czy korzysta Pan(i) z archiwów w bazach pełnotekstowych?

TAK NIE

Uwagi.....

32/ Czy potrafi Pan(i) wykorzystać znaleziony materiał zdjęciowy? Jeśli tak, proszę zaznaczyć sposób.

TAK NIE

- Zapisać go na dysku
- Przenieść go do dokumentu
- Wykonać jego skóbkę w programie graficznym

Uwagi.....

33/ Czy korzysta Pan(i) z baz bibliograficznych? Jeśli tak, proszę wymienić je kolejno, zaczynając od odwiedzanych najczęściej.

TAK NIE

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

Uwagi.....

34/ Czy pracując z bazami bibliograficznymi wykorzystuje Pan(i) separatory logiczne, ograniczniki, 2-literowe określniki pól? Jeśli odpowiedź jest twierdząca, proszę podać trzy przykłady.

Separatorzy logiczne	☐ Tak	☐ Nie	Ograniczniki	☐ Tak	☐ Nie	2-literowe określniki pól	☐ Tak	☐ Nie

35/ W jaki sposób dowiaduje się Pan(i) o ciekawych adresach internetowych?

- Poprzez link z naszej strony WWW
- Z czasopisma
- Na seminarium, konferencji
- Z informacji rozpowszechnianych przez instytucje
- Od studentów
- Od współpracowników
- Od znajomych

Inne uwagi:

36/ Czy brał(a) Pan(i) udział w szkoleniach dotyczących poruszanej w ankiecie tematyki? Jeśli tak, proszę wymienić temat szkolenia i zaznaczyć miejsce w którym się ono odbyło.

Temat szkolenia	Miejsce
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Uwagi:

37/ Czy chciałby(aby) Pan(i) wziąć udział w wymienionych poniżej szkoleniach? Jeśli tak, proszę zaznaczyć właściwe pola.

- TAK NIE
- Obsługi komputera na poziomie użytkownika
 - Obsługi bibliograficznych baz danych
 - Obsługi baz pełnotekstowych
 - Poruszana się w Internecie
 - Obróbkę graficznej obrazu

Uwagi:

Jeśli mają Państwo dodatkowe uwagi, uprzejmie proszę o podanie ich poniżej.